

Agressions al personal sanitari en la província de Tarragona durant l'any 2018

L'any 2018 es varen registrar 312 agressions al personal sanitari a les comarques tarragonines, un 29,5% més de les registrades l'any 2017 (241)*.

Informe elaborat pel Dr. F. Mallol Mirón, Secretari General del Col·legi de Metges de Tarragona

El 14 de març, celebrem el dia nacional contra les agressions al personal sanitari, per tal de denunciar aquests incidents i demanar que es posi fi a aquesta xacra. Un any més hem desplegat una pancarta amb un llaç daurat a la façana del Col·legi per demanar tolerància zero contra les d'agressions. El president de la corporació, Dr. Fernando Vizcarro, recorda que "les agressions als metges són considerades delictes penals" i afirma que "cal aplicar tolerància zero contra aquests fets". L'agressió al professional sanitari, igual que l'agressió de gènere, és reflex de l'agressivitat social existent i la violència no té mai justificació. A més, anima a tots els professionals a denunciar aquests episodis davant la fiscalia i recorda que rebran tot el suport de la corporació. També assenyalava que si algun professional vol participar en un curs de formació sobre com afrontar una possible agressió, el Col·legi posa a la seva disposició cursos gratuïts a través de la Organización Médica Colegial.

Agressions al personal facultatiu

· Durant l'any 2018 es van registrar 79 agressions al personal facultatiu a les nostres comarques, xifra que representa un augment del 58% respecte a les xifres de l'any 2017 (50). D'aquestes, 63 (el 79,75%) ha afectat a metgesses, mentre que en la resta, 16 (el 20,25%) han estat implicats metges. Del total de professionals mèdics afectats, 7 (6 metgesses i un metge) eren residents, 6 dels quals treballaven en l'àmbit de l'atenció primària.

· La majoria de les agressions han estat verbals 271 (86,9%). Durant aquest període, al Col·legi de Metges hi ha hagut dues comunicacions de denúncia: una per agressió verbal (un metge) i una altra per agressió física (una metgessa).

*Aquesta diferència pot ser deguda, en part, a què en l'any 2017 no consten les dades de les agressions corresponent a un dels proveïdors.

A la Taula 1 es descriu l'evolució del nombre d'agressions als metges, per proveïdor, des de l'any 2014.

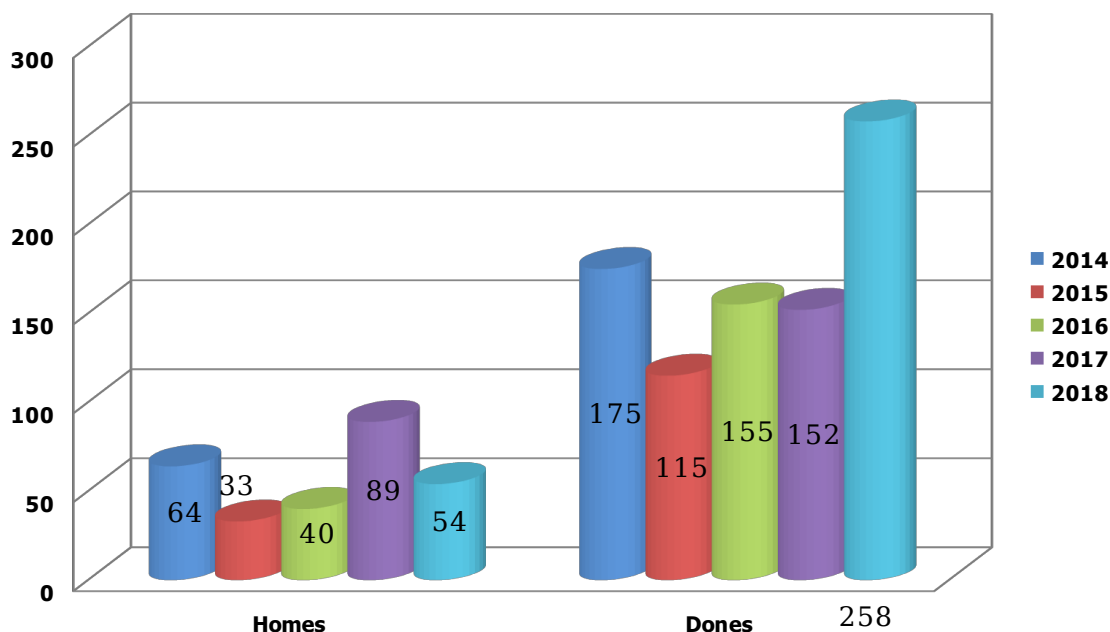
Taula 1. Distribució de les agressions al personal facultatiu, durant els darrers cinc anys, per proveïdors i centres sanitaris del territori

			2014	2015	2016	2017	2018
Àmbit Primària	ICS	Camp Tarragona	5	6	30	22	52
		Terres de L'Ebre	2	1	3	---	6
	SAGESSA	FASS-ABS	4	6	6	6	1
	Fundº. CAUS		0	3	1	5	3
Àmbit Hospitalari	ICS	H. Joan XXIII	11	31	15	4	8
		H. Verge Cinta	1	2	3	---	1
	SAGESSA	H. Sant Joan	6	13	8	6	4
		H. Móra d'Ebre	2	2	2	1	0
		H. Clínica Amposta	2	1	1	0	0
		H. Sta. Creu Tortosa	2	4	1	2	0
	Fundº. H. STA. TECLA	H. Sta. Tecla	0	0	0	0	0
		H. Vendrell	0	1	0	4	2
	PIUS HOSPITAL		---	0	0	1	0
Sòcio-Sanitari	SAGESSA		0	0	0	0	0
ICAM	ICAM - Tarragona		0	0	0	0	1
Ins. Pere Mata	CSM - Tarragona		0	0	0	0	1
TOTALS			35	70	70	50	79

Agressions al conjunt del personal sanitari

1. Nombre total d'agressions. En el conjunt del personal sanitari (figura 1) han augmentat considerablement les agressions; mentre que l'any 2017 se'n van registrar 241, l'any 2018 la xifra va ascendir fins a 312 (un 29,5% més).
2. Per sexe. Les dones varen rebre 258 agressions (el 82,7% del total) mentre que els homes en varen rebre 54 (el 17,3%).

Figura 1. Nombre total d'agressions, per sexe, entre els anys 2014 i 2018

3. Per edats (taula 2):

- ≤ 35 anys. S'han registrat 58 agressions (18,5% del total)
- 36-45 anys. S'han produït 102 agressions (32,6%).
- 46-55 anys. Hi ha hagut 102 agressions (32,6%).
- ≥ 56 anys. S'han comunicat 50 agressions (16,3%).

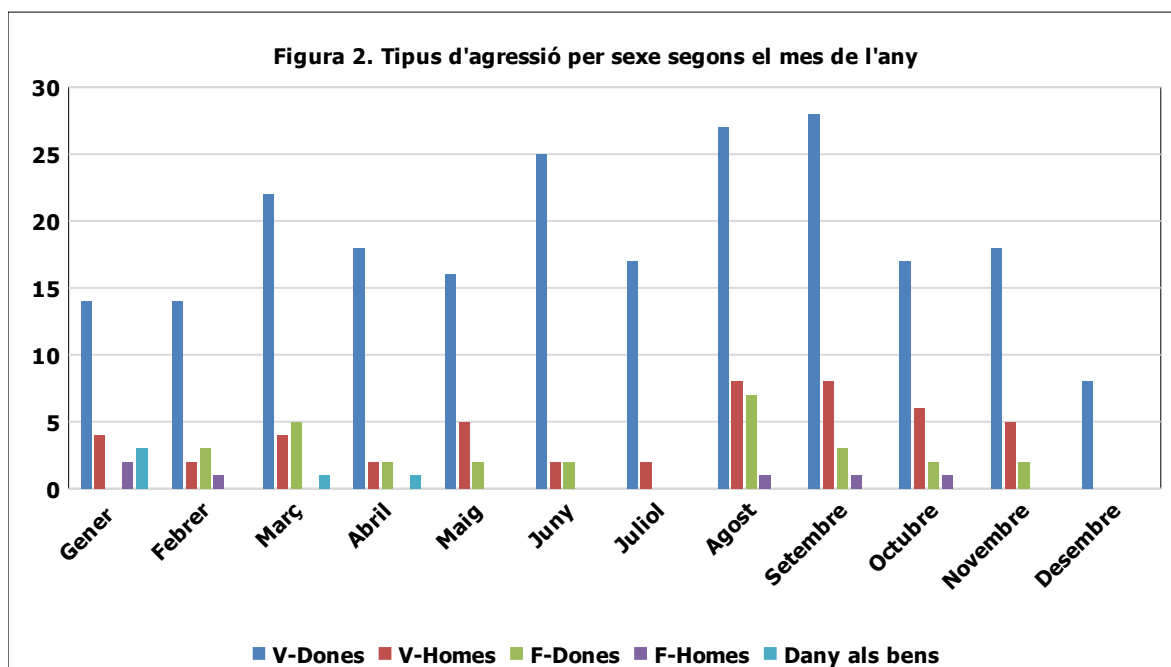
Com es pot observar, el 65,2% de les agressions les han patit persones que es trobaven en la franja d'edat dels 36 als 55 anys.

Taula 2. Agressions per grups d'edat i categoria professional

Grups d'edat	Personal Facultatiu		Infermeria		Personal Administratiu		Reste		Total n (%)
	D	H	D	H	D	H	D	H	
≤ 35 anys	14	3	22	0	2	1	11	5	58 (18,5)
36 – 45 anys	29	4	21	1	22	2	17	6	102 (32,6)
46 – 55 anys	13	7	23	5	25	2	21	6	102 (32,6)
≥ 56 anys	6	3	17	1	9	3	8	3	50 (16,3)
Total	62	17	83	7	58	8	57	20	312

4. Època de l'any.

Respecte a l'època de l'any (figura 2), sembla que els mesos d'estiu hi hagi un repunt de les agressions respecte a la resta de l'any. Entre els mesos de juny i setembre es concentren 131 (el 41,9%) del total d'agressions.

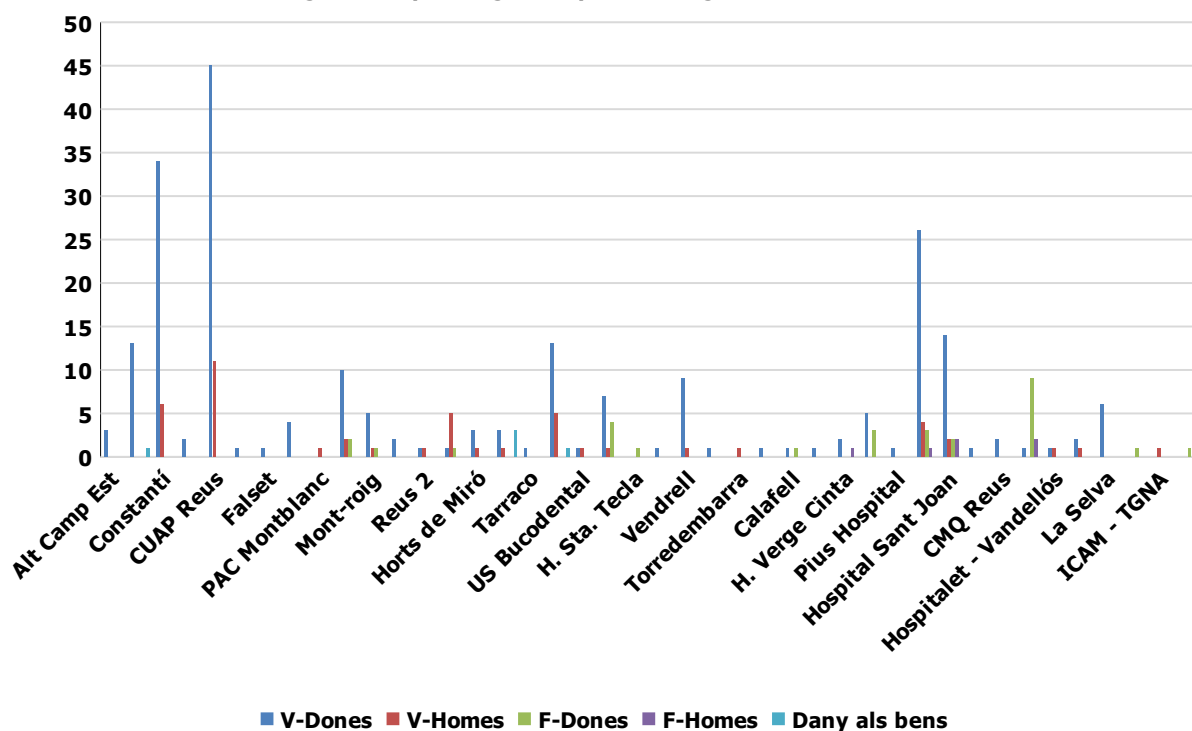

5. Per proveïdors (figura 3):

- A la Fundació Sant Pau i Santa Tecla, en l'àmbit hospitalari (H. Sta Tecla i H. del Vendrell) es van comunicar un total de 13 (4,2%) agressions mentre que en l'àmbit de l'atenció primària (Fundació CAUS) hi varen haver 17 (5,4%).
- Al grup SAGESSA, en l'àmbit hospitalari, es van registrar 23 (7,4%), en l'àmbit de l'atenció primària 12 (3,8%) i en el sociosanitari 12 (3,8%) agressions.

- Respecte al'ICS, en l'àmbit de l'atenció primària es varen registrar 187 (60%) agressions en els centres del Camp de Tarragona i 8 (2,6%) en els centres de les Terres de l'Ebre. En l'àmbit de l'atenció hospitalària es varen produir 34 (10,9%)agressions en l'Hospital Joan XXIII i 3 (1%) a l'Hospital Verge de la Cinta.
- Al Pius Hospital de Valls es va registrar 1 (0,3%) agressió.
- A l'ICAM de Tarragona es va produir 1 (0,3%) agressió.
- Al CSM de Tarragona es va produir 1 (0,3%) agressió.

Figura 3. Tipus d'agressió per sexe segons centre sanitari

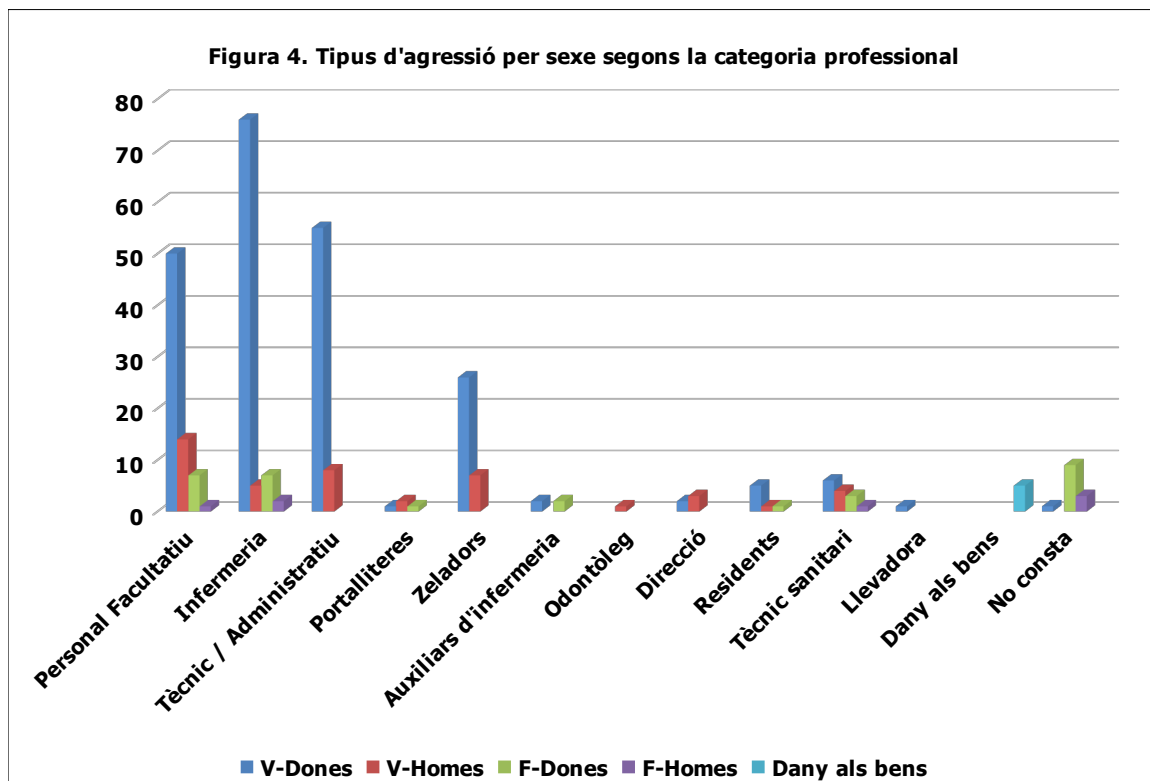
Els centres on es varen registrar més agressions durant l'any 2018 varen ser: CUAP de Reus (56), ABS Constantí (40 (12,8%)), Hospital Joan XXIII (34(10,9%)), Hospital de Sant Joan (20(6,4%)), CAP i PAC Torreforta (33 (15,6%)), CAP Bonavista (14 (4,5%)).

6. Per categoria professional (figura 4):

- Personal facultatiu. S'han comunicat un total de 79 agressions (25,3%); 63 a dones (79,7%) i 16 a homes (20,3%).
- Personal d'infermeria. S'han comunicat un total de 90 agressions (29%); 83 a dones (92,2%) i 7 a homes (7,8%).

- Personal administratiu. S'han comunicat un total de 63 agressions (20,3%); 55 a dones (87,3%) i 8 a homes (12,7%).
- Zeladors. S'han comunicat un total de 33 agressions (10,6%); 26 han estat a dones (78,8%) i 7 a homes (21,2%).
- Sobre la resta de professionals (aux. d'infermeria, portalliteres, personal de direcció, tècnics sanitaris, etc) s'han comunicat un total de 47 agressions (15,2%); 28 (59,6%) a dones i 19 a homes (40,4%).

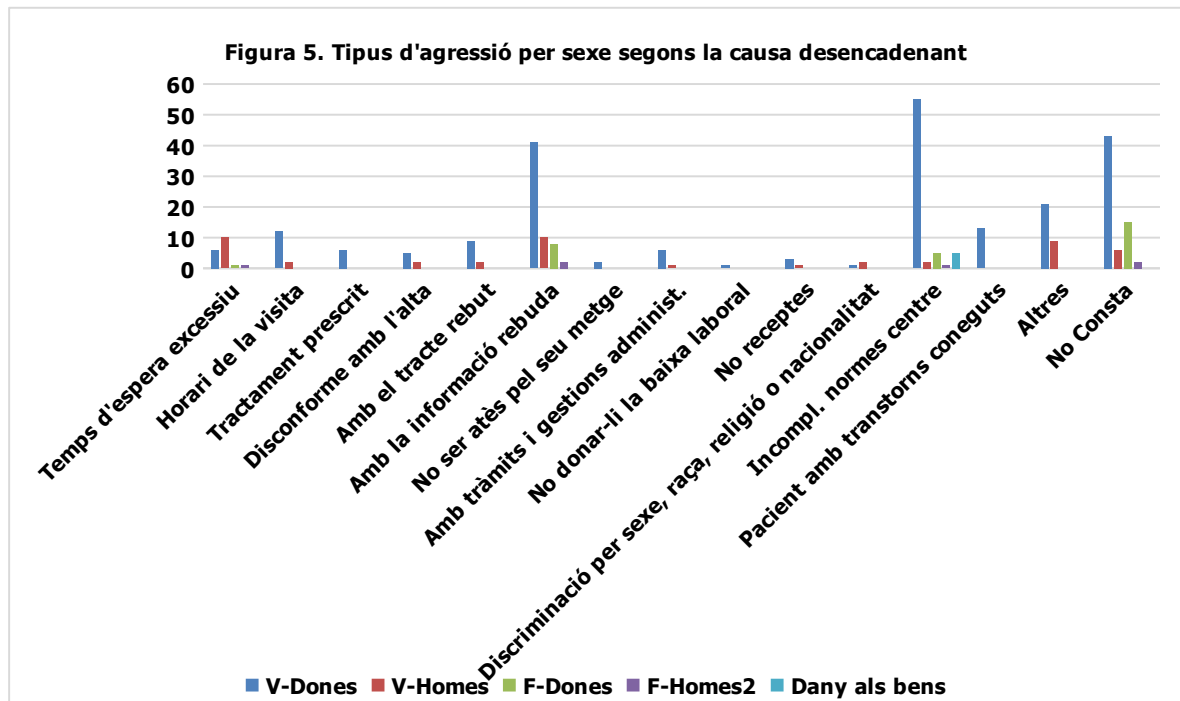
Els professionals que les han patit majoritàriament són el personal d'infermeria, els facultatius, el personal administratiu i els zeladors, és a dir, les persones que tenen un contacte més directe amb els ciutadans. En conjunt, aquests quatre tipus de professionals sofreixen el 85,2% del total de les agressions. I aquest fet es dona tant en l'àmbit hospitalari com en l'atenció primària.

7. Per causa desencadenant (figura 5):

- Disconformitat amb el temps d'espera: 18 (5,8%).
- Disconformitat amb l'horari de visita: 14 (4,5%).
- Disconformitat amb el tractament prescrit: 6 (1,9%).
- Disconformitat amb l'alta: 7 (2,2%).

- Disconformitat amb el tracte rebut: 11 (3,6%).
- disconformitat amb la informació rebuda: 61 (19,7%).
- Disconformitat amb tràmits i gestió administrativa: 7 (2,2%).
- L'incompliment de les normes del centre i de convivència i educació: 68 (21,9%).
- Pacient amb trastorns coneguts: 14 (4,5%).
- Altres: 47 (15,2%)
- No consta: 59 (19%)

Les causes que poden provocar les agressions són diverses, però en qualsevol cas la violència només és responsabilitat d'aquell que la practica, sobretot tenint en compte que en una societat democràtica hi ha mitjans pacífics per poder expressar el desacord.

Hi pot haver causes relacionades amb una deficient organització o gestió del servei, com ara la massificació o la saturació dels centres; la insuficiència de recursos humans o materials; la burocratització dels serveis; les llargues estades a la sala d'espera; el retard en l'atenció o la impossibilitat que sigui immediata; les diverses visites del pacient d'un centre o servei a un altre; la manca o pobresa de les explicacions en relació a determinades o concretes decisions assistencials (ja siguin mèdiques, de infermeria o d'altres estaments). En molts d'aquests casos, els pacients, els seus familiars o les

persones que els acompanyen poden considerar que no han estat ben atesos, poden perdre els nervis i fer que aparegui una conducta agressiva.

També hi ha causes relacionades amb el pacient o el seu entorn, com ara l'angoixa per la malaltia d'un familiar, la impaciència per esperar el torn, problemes d'addicció a l'alcohol o a les drogues, la no-acceptació d'una decisió mèdica (com ara no prescriure un determinat medicament, no lliurar una baixa per incapacitat temporal, el desacord amb el diagnòstic o amb el tractament prescrit).

També és cert que, en alguns casos, algun treballador amb una actitud incorrecte en el tracte cap als usuaris i amb manca d'empatia o simplement algun treballador inexpert amb el tracte al públic poden contribuir a provocar algun conflicte.

Hi ha moltes queixes per informació insuficient, nul·la o poc clara. Proporcionar una bona informació i dispensar un tracte adequat és una mesura de prevenció bàsica.

3.919 agressions a metges en 9 anys, en el conjunt de l'estat Espanyol.

En el conjunt de l'Estat les agressions a metges han augmentat de manera moderada, fet que manté la tendència ascendent. Tot i això, les xifres només manifesten una part de la realitat d'aquest problema, ja que hi ha agressions que no es comuniquen.

Amenaces i coaccions centren la major part de les 3.919 agressions que han patit els metges/sses en l'exercici de la seva professió a tot l'Estat entre els anys 2010 i 2018, segons dades de la Organización Médica Colegial. D'aquests casos de violència, el 14% va acabar amb lesions, el 35% van ser insults i el 51% amenaces.

I en ambdós àmbits, hospitalari i primària, el tipus d'incident violent majoritari és l'agressió verbal (insult, amenaça, intimidació o coacció). I no cal obviar el fet que les amenaces, en si, són una agressió que pot deixar més seqüeles psíquiques, inclús, que l'agressió física.

La Organización Médica Colegial, conjuntament amb els 52 Col·legis de Metges estatals, va posar en marxa l'Observatorio Nacional de Agresiones arran de la mort, l'any 2009, de la Dra. María Eugenia Moreno, una resident de 34 anys que fou assassinada per un pacient quan estava treballant al centre de salut de Moratalla (Múrcia).

Els Col·legis i l'Observatorio Nacional de la OMC despleguem una gran activitat en aquest camp, ja que informem, difonem, estimulem a denunciar qualsevol agressió, facilitem ajut

jurídic i inclús psiquiàtric als nostres companys a través del PAIMM i formem als professionals per a prevenir i a gestionar les agressions. I seguirem treballant per a, d'una manera proactiva, dotar als professionals sanitaris de totes les eines que considerem útils, no solament enfront l'agressió, sinó fonamentalment per ala seva prevenció i eradicació definitiva.

L'entrada en vigor, l'1 de juliol de 2015, de la reforma del Codi Penal que contempla les agressions a sanitaris que treballen en el sector públic com delicte d'atemptat contra l'autoritat, ha estat una fita molt important en la lluita contra aquest problema.

El fet de que es consideri també autoritat al facultatiu en l'exercici de la medicina privada, segueix sent un repte. Quines passes s'han de donar per a aconseguir-ho?. S'haurà de seguir assistint a un greuge comparatiu greu? Cal ser conscients que el que es vulnera davant de qualsevol tipus d'agressió és la relació metge-pacient, es produeixi aquesta vulneració en l'àmbit en què es produeixi. És absurd plantejar que el lloc on es produeix una agressió (centre públic o centre privat) és determinant per a catalogar les seves conseqüències. L'OMC està portant a cap una iniciativa per aconseguir el reconeixement com a bé immaterial de la humanitat de l'acte mèdic; aquest reconeixement podria facilitar que aquesta diferenciació entre l'àmbit públic i el privat s'acabés aviat.